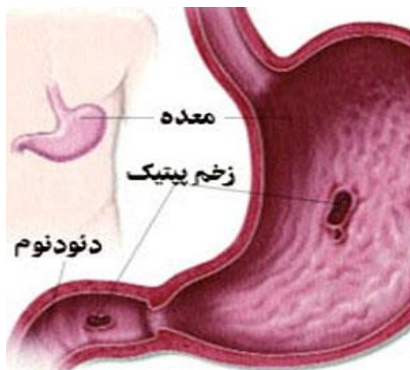

زخم معده و اثنی عشر

گروه هدف: بیمار / همراه

تهیه و تنظیم: واحد آموزش بیمارستان یاس سپید

البته اکثر زخم های ناحیه معده و اثنی عشر خوش خیم هستند و با دارو بهبود پیدا می کنند. ولی درصد کمی از زخم های معده در ابتدا حالت بدخیمی دارند که لازم است توجه و دقت بیشتری به عمل آید از جمله نمونه برداری و بررسی مجد از جمله این موارد است.

منابع: (برونرسودارث) مشتاق، زهرا - پرستاری بیماریهای داخلی جراحی - نشر سالمی - ۱۳۹۵

آدرس: تهران ، بلوار کشاورز خیابان حجاب، کوچه یکم بیمارستان یاس سپید

تلفن: ۷۲-۷۲-۸۸۹۹۵۷۶۷-۷۲ نامبر: ۸۸۹۹۵۷۶۵

www.yashospital.com
info@yashospital.com

عوارض زخم چیست؟

در صورت تداوم عفونت و اسید معده زخم عمیق تر شده و عوارض ذیل را به وجود می آورد:

۱- خون ریزی: خون ریزی از زخم یکی از شایع ترین عوارض زخم است خون ریزی به صورت استفراغ خون روشن، یا خون قهوه ای و مدفوع سیاه و قیری رنگ است. خون ریزی ممکن است به تدریج یا ناگهانی باشد به هر صورت شخص دچار کم خونی می شود که از جمله علائم مهم آن خستگی، ضعف، رنگ پریدگی، تنگی نفس و بی حالی و گاهی اوقات حالت شوک است در صورت بروز علائم فوق حتماً به پزشک یا بیمارستان مراجعه نمایید.

۲- سوراخ شدن: گاهی اوقات زخم به تمام جدار معده یا اثنی عشر نفوذ کرده و منجر به سوراخ شدن آن می شود در این حالت محتویات معده یا اثنی عشر به حفره داخل شکم که پاره است وارد می شود و که درد بسیار شدید و بدون وقفه سراسر شکم را فرا می گیرد درد طاقت فرسا است و شخص قادر به تحرک نیست از موارد اورژانس و فوریت های پزشکی است که لازم است حتماً به بیمارستان منتقل شود.

۳- انسداد: گاهی تورم و التهاب همراه زخم بسیار شدید است که منجر به انسداد لوله گوارش می شود این حالت بخصوص در انتهای معده و در اثنی عشر بیشتر اتفاق می افتد و شخص پس از غذا خوردن دچار نفخ، حالت پری تهوع و استفراغ می شود که همراه این علائم درد هم وجود دارد و پس از استفراغ کمی احساس بهبودی دارند.

زخم معده واثنی عشر چیست؟

این زخم همانند زخم هایی که در پوست ایجاد می شود در بخشی از جدار مری، معده و یا اثنی عشر ممکن است در اثر عفونت، اسید و ترشحاتی که در داخل معده وجود دارد دچار تخریب شده و به صورت زخم نمایان می شود. اندازه زخم ها اغلب ۱-۲ سانتی متر است ولی گاهی اوقات به علت عفونت و اسید زخم عمیق تر و بزرگتر می شود و در این شرایط ممکن است دچار عوارض جدی از جمله خونریزی، انسداد دستگاه گوارش و یا سوراخ شدن جدار دستگاه گوارش شود.

علائم زخم چیست؟

مهمترین علامت زخم درد شدید و گاهی سوزش و یا درد گرسنگی در ناحیه معده است. اغلب درد در فواصل بین غذا اتفاق می افتد و بر این اساس ممکن است شب ها به علت درد از خواب بیدار شوند مدت درد ممکن است چند دقیقه تا ساعت ها به طول انجامد، اغلب با مصرف غذا و یا آنتی اسید بهبود پیدا می کند ممکن است درد به ناحیه پشت و به کتف نیز انتشار پیدا کند. این درد ممکن است با حالت تهوع، استفراغ، کاهش اشتها نیز همراه باشد. در صورتی که زخم در معده باشد اغلب با مصرف غذا علائم بدتر می شود. ولی باید دانست در معدودی از موارد افراد دچار زخم هستند ولی درد ندارند که در چنین حالتی ممکن است به صورت خونریزی از دستگاه گوارش و یا سوراخ شدن تظاهر نماید.

چگونه زخم معده و یا اثنی عشر را می توان تشخیص داد؟

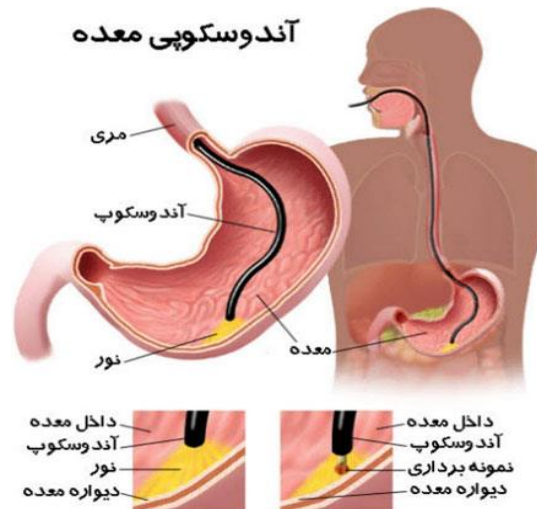
آندوسکوپی بهترین روش تشخیص زخم و عوارض ناشی از آن است و گاهی اوقات به کمک آندوسکوپی می توان خون ریزی را متوقف و درمان کرد.

علت زخم در معده یا اثنی عشر چیست؟

عوامل متعددی ممکن است موجب آسیب و جراحات در معده شود ولی مهم ترین عامل زخم های معده و اثنی عشر عبارتند از:

- ۱- میکروب هلیکوباکتریپیلوری
- ۲- مصرف داروهای مسکن و ضد درد از جمله آسپرین، پروفن، دیکلوفناک و سریرکس و مشابه های آن.
- ۳- عوامل سرطانی

آنچه که مسلم است ابتدا باید نوع زخم و ماهیت آن تشخیص داده شود و بر اساس آن اقدام لازم به منظور بهبود زخم به عمل آید. اگر در اثر مصرف دارو از جمله آسپرین و سایر مسکن ها که به علت درد مفصلی و کمر مورد استفاده قرار می گیرد لازم است دارو قطع شود و درمان زخم آغاز شود.

اگر در اثر میکروب هلیکوباکتریپیلوری است این عفونت لازم است درمان و ریشه کن شود اگر زخم سرطانی است که اقدام مناسب باید بر اساس نوع زخم و میزان پیشرفت آن انجام شود. آنچه که بیماران مبتلا به هلیکوباکتر، زخم معده و اثنی عشر لازم است در مورد تغذیه خود بدانند. اصولاً در عوارض ناشی از هلیکوباکتریپیلوری از جمله گاستریت ورم اثنی عشر و یا زخم معده یا اثنی عشر رژیم غذایی تأثیر چندانی ندارد و لازم است به درمان میکروب و ریشه کن نمودن آن اقدام نمود.

ولی لازم است به چند نکته توجه شود:

- ۱- مصرف سیگار موجب تشدید علائم و عوارض گوارشی و همچنین تأثیر در بهبود و تسکین علائم می شود لذا قطع سیگار به عنوان اصل لازم است رعایت شود.
- ۲- از مصرف غذاهای مانده به صورت کمپوت و تن و عدم اطلاع از سالم بودن غذا خودداری نمایید.
- ۳- از مصرف غذاهای پرچرب و پر حجم خودداری نمایید. زیرا موجب افزایش درد و ناراحتی گوارشی می شود.
- ۴- آنچه که به تجربه خود شما متوجه شدید که مصرف برخی از غذاها موجب افزایش ناراحتی شما م شود از مصرف آن خودداری فرمایید.
- ۵- غذاهایی که به صورت Fast. Food است به علت دارا بودن مواد تحریک کننده موجب افزایش ترشح اسید و در نتیجه تشدید علائم می شوند.
- ۶- مصرف غذاهای سنتی و کم حجم و گاهی به صورت آب پز، بهترین الگوی غذایی برای بیماران گوارشی است.
- ۷- همواره سعی نمایید غذا را کاملاً بجوید و با آرامش و آهسته بلع نمایید.